

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО, МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Віткова В.С.

асистент,

Національний університет «Одеська юридична академія»

ДО ПИТАННЯ ПОНЯТТЯ ПРАВА НА МЕДИЧНУ ДОПОМОГУ

На сьогодні в умовах реформування галузі охорони здоров'я все більш нагальний характер набуває питання про необхідність посилення ролі права при регулюванні відносин, що виникають у сфері охорони здоров'я. У цій важливій для суспільства і держави галузі вироблена велика кількість нормативно-правових актів, які встановлюють чималу кількість понять.

Відсутність повноцінної термінологічної бази, як вважає Т.Є. Сучкова, сприяє створенню великої кількості проблем, серед яких не тільки труднощі при формуванні єдиного тлумачення, але і викликані відмінністю визначень ускладнення в правозастосовчій практиці [1, с. 52]. В сфері охорони здоров'я та надання медичної допомоги населенню, така проблема, на нашу думку, є особливо значущою.

Поняття «медична допомога» міститься в Законі України «Основи законодавства про охорону здоров'я», а також в ст. 49 Конституції України, згідно якої громадянам гарантується право на медичну допомогу, яке на відміну від досить широкого поняття права на охорону здоров'я «представляє собою індивідуальний підхід і є системою охорони здоров'я, яка є лише частиною системи охорони здоров'я» [2, с. 20].

М.К. Хобзей стверджує: «Для держави існуюча криза здоров'я населення України може мати непередбачувані наслідки. Від здоров'я громадян залежить безпека, подальше зростання економічної могутності держави, її соціально-політичний розвиток, примноження культурного надбання» [3, с. 3]. Ми частково погоджуємося із даним твердженням, однак, на нашу думку, наслідки довготривалої кризи здоров'я населення держави в цілому є цілком передбачуваними, оскільки здорове населення є запорукою успішного розвитку держави: політичного, економічного, суспільного, культурного тощо.

В науковій літературі фігурують різноманітні визначення поняття права на медичну допомогу. Зокрема, О.А. Єнікеев у своєму дослідженні розглядає право на медичну допомогу як право на отримання сукупності лікувально-профілактичних заходів, що надаються здоровим і хворим людям з метою збереження і відновлення їх здоров'я особами, що мають медичну (вищу або середню) освіту [4, с. 8]. На нашу думку, таке поняття потребує удосконалення, оскільки воно не відображає, чи є таке право на медичну допомогу формально закріпленим в законодавстві; чи гарантує держава право на медичну допомогу і я вкому обсязі тощо.

І.А. Колоцей розглядає право на медичну допомогу в якості спеціальної юридичної гарантії права на охорону здоров'я, оскільки воно забезпечує відновлення здоров'я [5, с. 5]. Таке визначення, на нашу думку, потребує уточнення, оскільки медична допомога не завжди забезпечує відновлення

здоров'я: наприклад, коли ми говоримо про невідкладну медичну допомогу, мова може йти суто про збереження життя людини.

О.О. Прасов розглядає право людини на медичну допомогу як її право на комплекс заходів, спрямованих на оздоровлення та лікування у стані, що на момент їх надання загрожує життю, здоров'ю і працездатності, які здійснюються професійно підготовленими працівниками [6, с. 5]. Ми вважаємо, що дане поняття потребує уточнення, оскільки не містить у собі посилань на гарантії держави і суспільства по наданню такої допомоги; також слід звернути увагу, що людина має право на отримання медичної допомоги не тільки професійно підготовленими працівниками якщо мова йде про надання невідкладної медичної допомоги, але завжди професійними працівниками, якщо мова йде про надання медичної допомоги в умовах медичної установи або лікувальної організації.

З.В. Каменєва зазначає, що «під правом громадян на медичну допомогу слід розуміти право громадянина вимагати від медичної установи або лікувальної організації передбачених законом дій з метою збереження, зміцнення, лікування, відновлення фізичного або психічного здоров'я людини» [7, с. 8]. Ми додержуємося думки, що право людини на медичну допомогу – це не стільки право вимагати, скільки можливість отримувати медичну допомогу в необхідному обсязі і в необхідний термін.

На нашу думку, право на медичну допомогу – це ціннісно значимі і формально закріплені, гарантовані суспільством і державою можливості кожного по отриманню від медичної установи або лікувальної організації комплексу лікувально-профілактичних заходів, які надаються з метою збереження життя та відновлення здоров'я на підставах і в обсязі, гарантованому чинним законодавством, а також спрямовані на відновлення працездатності, та надаються професійно підготовленими працівниками, які мають вищу (середню) медичну освіту.

Н.А. Соколова у своїй роботі наполягає на необхідності диференціації правового регулювання відносин із надання медичної допомоги. Очевидним, на думку дослідниці, є те, що така диференціація обумовлена факторами, які необхідно враховувати, передусім, для забезпечення ефективної охорони здоров'я населення [8, с. 39]. Ілюстрацією цьому можуть слугувати правові норми про медичне забезпечення військовослужбовців, які в даний час потребують розширення гарантій надання їх медичної допомоги [9, с. 75]. Внаслідок особливостей професійної діяльності такі особи не завжди здатні і повинні отримувати медичну допомогу на загальних підставах. На нашу думку, така диференціація повинна стосуватися деяких інших категорій осіб, а саме необхідно виокремлювати: право на медичну допомогу осіб, які відбувають покарання в місцях позбавлення волі тощо; право на надання паліативної, хоспісної допомоги, право на надання медичної допомоги із здійснення евтаназії (пряма заборона на здійснення якої на сьогодні закріплена у законодавстві) та ін.

Враховуючи вищезазначене, ми вважаємо, що законодавцеві слід конкретизувати право на медичну допомогу з урахуванням диференціації потреб особливих категорій населення, що дозволить у майбутньому більш ефективно створювати та реалізовувати на практиці правові механізми надання необхідного об'єму медичної допомоги.

Список використаних джерел:

1. Сучкова Т. Е. К вопросу о необходимости конкретизации юридической терминологии медицинского законодательства / Т. Е. Сучкова. // Земский врач. – 2014. – № 1. – С. 52–54.
2. Сучкова Т. Е. О необходимости наделения статусом государственных служащих медицинских работников, осуществляющих медицинскую деятельность в государственных медицинских учреждениях / Т. Е. Сучкова. // Медицинское право. – 2013. – № 4. – С. 20–26.
3. Хобзей М. К. Деякі аспекти організації медичної допомоги в Україні / М. К. Хобзей // Медичні перспективи. – 2010. – Т. 15, № 4. – С. 1–4.
4. Еникеев О. А. Конституционное право на медицинскую помощь: теория и практика : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук : спец. 12.00.02 «Конституционное право; муниципальное право» / О. А. Еникеев – Москва, 2009. – 21 с.
5. Колоцей И. А. Право на охрану здоровья и медицинскую помощь как конституционная ценность: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. юр. наук : спец. 12.00.02 «Конституционное право; муниципальное право» / И. А. Колоцей – Архангельск, 2010. – 21 с.
6. Прасов О. О. Право на медичну допомогу та його здійснення : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес, сімейне право, міжнародне приватне право»/ Прасов О. О. – Харків, 2007. – 19 с.
7. Каменева З. В. Проблемы реализации и защиты права граждан на медицинскую помощь : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук : спец. 12.00.03 «Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право» / Каменева З. В. – Белгород, 2004. – 22 с.
8. Соколова Н. А. Реализация принципов права социального обеспечения в правовом регулировании отношений по оказанию медицинской помощи / Н. А. Соколова // Вестник Омской юридической академии. – 2013. – № 2 (13). – С. 37–40.
9. Антипьева Н. В. Медицинская помощь в системе социальной защиты военнослужащих / Н. В. Антипьева. // Вестник Омского университета. Серия «Право». – 2007. – № 2 (11). – С. 68–76.

Шарафутдінов Р.Р.*студент,*

*Науковий керівник: Задорожня Н.О.
кандидат філософських наук, доцент,
Херсонський державний університет*

ПОЛЬСЬКИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

У процесі реформування місцевого самоврядування, Україні може бути корисним досвід держав Східної Європи, які пов'язані з нашою країною спільним тоталітарним минулим, спільними проблемами перехідного періоду, а це означає, що їх досвід представляє значну цінність у процесі реформування місцевого самоврядування в Україні. Однією з таких країн є Польща.

Польща володіє багатим досвідом в плані розвитку місцевого самоврядування і децентралізації. Групою експертів, яку очолював професор Єжи Регульський, було здійснено дві важливі реформи (першу – 1989 року, а другу – 1998 року). Досить цікавим була саме друга реформа: в 1998 році було реформовано адміністрації на субрегіональному і регіональному рівнях.